

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/43/2016
Identifikačné číslo spisu:	2212201414
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2016
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2212201414.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ C. D. a 2/ Y. D., oboch bývajúcich v H., Q. XXXX/XX a zastúpených splnomocnenkyňou JUDr. Milan Žoldoš, advokát, s. r. o., so sídlom v Poprade, Karpatská 11, proti žalovanému J. Y., bývajúcemu v H., K. XXX/X, o nahradenie prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu, vedenom na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 7C/6/2012, o dovolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 24. februára 2015 sp. zn. 9Co/35/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len „odvolací súd“) označeným uznesením potvrdil uznesenie Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ a spolu s odvolacím súdom tiež „nižšie súdy“) z 20. septembra 2013 č. k. 7C/6/2012-39, ktorým bolo zastavené konanie, žalobcom vrátený súdny poplatok 92,87 eur a vyslovený nedostatok práva žiadneho z účastníkov konania (dnes strán sporu - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) na náhradu jeho trov. Žalovanému okrem toho nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a potvrdzujúce uznesenie odôvodnil stotožnením sa s dôvodmi súdu prvej inštancie, majúc zhodne s ním za to, že ďalšiemu behu konania v tejto veci bránila prekážka veci právoplatne rozsúdenej (rei iudicatae). Bola tu totiž zhoda okruhu účastníkov konania i jeho predmetu s iným konaním prvoinštančného súdu sp. zn. 12C/79/2010 (ďalej tiež len „skoršie konanie“), už skončeným rozsudkom takéhoto súdu z 25. januára 2013 č. k. 12C/79/2010-249 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu z 30. apríla 2013 č. k. 9Co/168/2012-345 a neobstála námietka, že v prejednávanej veci bol uplatnený nárok opretý o iný právny titul. Účastníci síce dojednali (15. februára 2006) nájomnú zmluvu aj zmluvu o budúcej kúpnej zmluve (s postavením žalovaného ako prenájomateľa a budúceho predávajúceho a oboch žalobcov ako nájomcov a budúcich kupujúcich), šlo tu však bez ohľadu na dojednanie takýchto zmlúv na jednej listine o dve zmluvy a z tých k obnoveniu podľa § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. z.“)

došlo len u zmluvy nájomnej, kým inštitút obnovenia zmluvy o budúcej zmluve § 50a O. z. nepozná a tu sa možno nanajvýš v jednoročnej prekluzívnej (prepadnej alebo tiež zánikovej - pozn. dovolacieho súdu) lehote, plynúcej od uplynutia doby dohodnutej na uzavretie budúcej zmluvy, domáhať nahradenia vyhlásenia vôle súdnym rozhodnutím.

2. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia (ďalej tiež len „dovolatelia“). Navrhli, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu aj ním potvrdené uznesenie prvoinštančného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Obom nižším súdom vytkli nesprávne právne posúdenie veci aj odňatie nimi dovolaťom možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ a § 241 ods. 2 písm. a/ a c/ Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“). Ustanovenia nájomnej zmluvy, týkajúce sa uzatvorenia budúcej kúpnej zmluvy, sú systematicky včlenenými medzi podmienky nájmu, nemožno tu viesť jasnú deliacu čiaru medzi ustanoveniami oboch zmlúv (ako to urobili nižšie súdy), a preto podľa dovolaťov obnovením nájmu došlo aj k obnoveniu dojednania o budúcej kúpnej zmluve.

3. Žalovaný navrhol dovolanie odmietnuť, majúc za to, že nižšie súdy vec posúdili správne, argumentácia žalobcov nie je dostatočne súdržná a naopak to boli oni, kto nesplnením zmluvne prevzatých povinností privodil neúspech zámeru odkúpiť dom skôr užívaný v režime nájmu.

4. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie tu bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podali včas riadne zastúpení žalobcovia, bez pojednávania (§ 443 C. s. p.) skúmal, či opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

6. Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

7. Predmetom dovolania v tejto veci je potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, proti ktorému zákon dovolanie nepripúšťa. S prihliadnutím k tomu bolo nutné zamerať sa výlučne na to, či dovolaním napádané uznesenie alebo konanie mu predchádzajúce nebolo postihnuté niektorou z väd uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p., pri ktorých existencii bolo možné dovolaním napadnúť akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu, a to s osobitným zameraním sa na vadu namietanú dovolaním, teda vadu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

8. Odňatím možnosti konať pred súdom sa štandardne rozumie taký závadný postup súdu, v dôsledku ktorého dochádza k nerešpektovaniu niektorého z práv účastníka súdneho konania, zaručovaných mu Občianskym súdnym poriadkom, prípadne iným predpisom procesného práva. K takémuto odňatiu (nerešpektovaniu) práv môže dôjsť ako postupom predchádzajúcim vydaniu rozhodnutia súdu, tak i rozhodnutím samotným. V ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu sa za jeden prípadov postupu súdu odnímajúceho účastníkom konania možnosť konať pred súdom považuje i odmietnutie zaoberania sa (súdom) problémom (predostretým či už žalobou, dovolaním alebo iným podaním) vecne (tým, že dôjde k odmietnutiu podania vrátane odvolania alebo k zastaveniu konania), hoci na to neexistoval dôvod; ďalším takýmto postupom potom môže byť nevypravenie súdneho rozhodnutia odôvodnením

poskytujúcim dostatočnú argumentáciu na podporu súdom zvoleného spôsobu rozhodnutia.

9. V prejednávanej veci sa dovolaním nedostatok dôvodov na podporu názoru oboch nižších súdov o existencii prekážky konania v podobe už skôr právoplatne rozsúdenej veci (§ 159 ods. 3 O. s. p.) nenamietal. Aj keby mal platiť opak, je tu stanovisko najvyššieho súdu, prijaté na zasadnutí jeho občianskoprávneho kolégia 3. decembra 2015 a publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

10. Obsah spisu v prejednávanej veci podľa dovolacieho súdu nedáva žiaden podklad pre to, aby sa na tento prípad uplatnila druhá časť vyššie citovanej právnej vety. Dovolaním napádané uznesenie totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská účastníkov konania k prerokúvanej veci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozhodnutia odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozhodnutím prvoinstančného súdu vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení svojho rozhodnutia iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie. Námetka nepreskúmateľnosťou rozhodnutia ako vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. by preto nemohla v prejednávanej veci obstať ani vtedy, ak by bola dovolaním uplatnená (čo sa nestalo), pričom za nepreskúmateľnosť v žiadnom prípade nejde považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv účastníka; ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom (o aký prípad tu ale nešlo).

11. Principiálne platí, že správnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom alebo aj oboma nižšími súdmi sa dovolací súd môže zaoberať len v procesne prípustnom dovolaní. Ak sa však postup súdu odnímajúci účastníkom konania možnosť pred súdom konať vidí v ustálení prekážky konania, ktorej tu niet, je nutné v dovolacom konaní poskytnúť odpoveď aj na otázku (sčasti skutkovú a sčasti právnu), či závery nižších súdov o existencii prekážky brániacej pokračovaniu v konaní zodpovedajú obsahu spisu i právu.

12. V prejednávanej veci nebolo sporu, že žalobcami v prejednávanej veci sú tie isté osoby, ako v skoršom konaní a to isté platilo o žalovanom. Rovnako tu bolo i zjavné „prekrytie“ sa predmetu konania v prejednávanej veci (tak, ako ho žalobcovia vymedzili v žalobe) s časťou predmetu skoršieho konania. Predmetom skoršieho konania boli totiž požiadavky žalobcov na 1. určenie existencie právneho vzťahu žalobcov a ich práva uzatvoriť so žalovaným kúpnu zmluvu a 2. nahradenie vyhlásenia vôle žalovaného na uzavretie kúpnej zmluvy a okrem nich tiež požiadavka žalovaného na vypratanie nehnuteľností, uplatnená jeho vzájomnou žalobou; predmetom konania v prejednávanej veci potom už len v poradí druhá požiadavka žalobcov zhora. Jediné, v čom dovolatelia videli rozdiel a na čom tiež založili svoju argumentáciu o odlišnom právnom titule, od ktorého odvodzujú svoj nárok uplatnený žalobou v prejednávanej veci, bolo uplatnenie práva v skoršom konaní v čase po uplynutí doby nájmu aj dohodnutej doby, do ktorej malo dôjsť k uzavretiu budúcej kúpnej zmluvy na dom vo vlastníctve žalovaného (oboch ohraničených dátumom 1. februára 2010) a zároveň ešte v jednoročnej lehote, plynúcej od uplynutia dohodnutej doby na uzavretie budúcej kúpnej zmluvy; kým v prejednávanej veci sa už vychádzalo z predĺženia nájmu podľa § 676 ods. 2 O. z. a z rovnakého dôvodu sa usudzovalo aj na predĺženie doby na uzavretie budúcej kúpnej zmluvy (pričom k podaniu žaloby v prejednávanej veci došlo až v predposledný deň takto „predĺženej“ doby).

13. Odvolací súd za opísaného stavu vecí nemá dôvod nesúhlasiť s odvolacím súdom v tom, že obe zmluvy uzavreté účastníkmi napriek ich zjavnému súvisu treba považovať za samostatné právne úkony,

z ktorých režim automatického obnovenia, predpokladaný ustanovením § 676 ods. 2 O. z. dopadá len na nájom (o. i. ako pre systematické začlenenie ustanovenia, o ktorom je reč, do siedmej hlavy ôsmej časti zákona, nazvanej Nájomná zmluva a nie do prvej časti, ktorej súčasťou je i § 50a O. z., tak aj pre povinnú písomnú formu zmluvy o budúcej zmluve a naopak nepredpísanú formu zmluvy nájomnej, pre ktoré treba považovať za vylúčené, aby aj u zmluvy vyžadujúcej zo zákona písomnú formu mohlo dôjsť k jej zmene inak než písomne).

14. Ani pri posúdení otázky existencie oboma nižšími súdmi konštatovanej prekážky konania tak nedošlo k žiadnej vytknuteľnej chybe, ktorej dôsledkom by malo byť nepokračovanie v konaní, hoci namieste by bol opak. Zastavenie konania prvoinštančným súdom ani potvrdenie uznesenia zastavujúceho konanie súdom odvolacím preto za postup odnímajúci žalobcom možnosť konať pred súdom považovať nešlo.

15. So zreteľom na uvedené preto dovolací súd dovolanie žalobcov podľa § 447 ods. 1 písm. c/ C. s. p. odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

16. O trovách dovolacieho konania bolo potom rozhodnuté podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 256 ods. 1 C. s. p. Výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinili neprípustným dovolaním žalobcovia a žalovanému v takomto konaní vznikli trovy prinajmenšom na poštovnom. Podľa aktuálnej úpravy procesného práva však súd rozhodujúci o dovolaní rozhoduje len o nároku na náhradu (§ 262 ods. 1 C. s. p.), kým o výške náhrady a jej samotnom priznaní rozhoduje súd prvoinštančný (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

17. Toto rozhodnutie prijal senát dovolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.